

UGAAR I (senza audio)

?

Maanta waa isniin, waxaan halkaan ku soo kulmay Rag jabaabiir ah oo hadalka iyo murtida iyo dhaqanka iyo suugaantaba aad u yaqaanna, waxaa ka mid ah: Shiikh Maxamed Liibaan, oo suugaanta aad iyo aad u dhixgalay dhinac kastaba ha ahaatee, diintuna u sii dheer tahay; Salaad oo isaguna ah ragaas aad u ugaarsan jiray ah; Cali Mudiir; Cabdi Dhageweeyne; Saciid; Fiqiburaale oo qeybiye ah.

Haddaba maanta haddii Ilaahay idmo waxaynu ka hadleynaa wixii dibad joog ah ama habar dugaag ha noqoto, ama xaga ugaadha ha noqoto: midabyadooda, magacyadooda, sida ay u dhaqmaan, siyaabaha ay kala yihiin, midba dabeeecada lagu yaqaano. Balmarka ugu horeyso guudmar ahaan oo ugaadha iyo habar dugaag ku saabsan waxaynu u horey siinaynaa oo inoo taataabanaya Shiikh Axmed Liibaan.

Liibaan

Kolba wexey ila tahay, waxaa iska fiicnaan lahayd bacdanaa aan haatan saaka ka hor aan anagu meeshan imaanin in intii beri iyo laba laga gaaro sieeda warku uu ku socdo oo laga 2) dhegeysto dhegaha waraabo ka gadaal aan lisaanka furtaa laakiinse dad ku wexey yiraahdaan maahmaahyadda: "Waxba waxaa lagu keenaa". Nin oday ahoo oo abwaan ahoo, oo Xirsi Cad la oran jiray yaa hadalka baxshay oo uu leeyahay inta Ilaahay uumay Ujub iyo Axam ay ka koobantahay. Ujub waxaa la yiraahdaa ugaxda fuuntoowday oo aanan an biqin, Axam aa wuxuu noqday marka asag si meeshii Ilaahay ku uumayay iska joogtaayo sidii loo uumay ugaxdaas danbe Fuutowday magacdanbe mayeelan. Axam labuu noqday: in buubta iyo in baabaleysa, boga ku socota, lugase ha ku socotee. *Inta* buubta waa intii baalasha leh, sidaas ayay baaqi u yihiin. Intii 2baabacaysay yaa kolkaa laba noqotay ayagu: Dabjoog iyo duurjoog.

Duurjoog wexey noqotay: ugaadha iyo dugaagga, waa Duurjoog duurkay ku jiraa asagaas in la sii kala qaybiyo markii la rabo maxaa duurjoog dugaag wuxuu u kala baxaa in la yiraah oo markaas qaybihiisa la dhixgal. Dabjoogse maxay u kala baxdaa la yiraah markaas dabjoog waa kala baxdaa oo waa dad iyo duunyo ayadu intaasaa dabka joogto oo dhaqanta. 3) Duurka intii joogtay oo dugaaggii ugaarta ahayd sasalka uuga kan lagalaaya haday duugaaggii yahana waxay yirahdeen baha gulfaha waxaa la yiraahdaa inta guluf waa ku cunta: waa dhurwaa, waa libaax, waa shabeel, waa xiribi, waa dawaco, wax kastaba ha noqoto waa guduudane, waa sagaara dagar, intaas guluf wax gulfaa la yiraahdaa inta ka soo hortay bah geeddaa la yiraah: waa abeesada, waa maska, waa goodka, waa haraarka, xataa waa wariiriga, gaaddaa la yiraah waa isku bah gaadis ayay wax ku cunaan intaasna gulufay wax ku cunaan haddey dugaagga yihiin haddey yihiin ugaartii markaas waxaas dibadda joogga oo ugaar la yiraah sida la ogyahay maroodigaa ugu weyn, wiylkaa ku jira, jeerta ku xiga waa geriga bahalkan ahoo ku xiga waa waxa mahan laga yiraahdaa geri Afar Ilaah waxay yiraahdeen Asar

Ilaahaa daayay Afarna Ilaahaa xiray geri Ilaahaa daayey asagoo laba rati iyo sadex rati ka xoogbadan yuu duurkaa iska daaqayaa keligiis, geelna Ilaahaa xiray meeshii la arko aa sedex jirka iyo sideed jirka iyo sagaal jirku ay dabran yihiin kan Ilaahaa xiray kuwaasna Ilaahaa daayay, Dameer Ilaahaa xiray, 4) Dibina Ilaahaa daayay, laba dameer isagoo ka xoog badan yuu lo'diisa daba socdaa, Dameerka meeshii la arko isagaa dabran, Doqon Ilaaha daayay, Doorna Ilaahaa xiray, meeshaas waxaas baa ka dhacay oo yaa joogay? Hebel, ee see ku dhici kartaa haddii hebel iyo hebel joogeen, waa ninkii doorka ahaa, hebel iyo hebel waa noqonkartaa. Haday hebel iyo hebel joogeen, Doqon Ilaahaa daayay. Doorka Ilaahaa xiray. Dibina Ilaahaa daayay, Dameerka Ilaahaa xiray geri Ilaahaa daayay, geelna Ilaahaa xiray sababta laguu yiraah waa saas oo kale, Duur-joogtii ee, geriga, iyo libaaxaa iyo jeerka iyo wiylka iyo shabeelka iyo bahaladaas xorowga iyo waa duur joogtii laakiin midkii xalaal ah iyo midkii xaraan ah yaan anagu garan hade kuwa aan ugaarano: waa biciidka, waa cawlka, waa deerada, waa sagaarada, waa kuwa aan ugaaranaa oo xalaal ahaan lagu ugaartaa, hadee marka waqtigii laga waramaayo qolo la arkaba markii biciidka ama cawlka la galo xaalkiisa sifadaas in loo kala qaybiyo ma ahee saasey kala yihiin waxaanse aan jeclaa ayagu waxay bilowdeen illaan waa iga horeeyaana oon arkay oon beriga iyo beri la sireyn inaan ka 5) gadaal wixii iiga baxa aan wax ka iraahdaa, laakiin bacdanaa aan bilaabay xaalkii sidaas ayay kala yihiinoo wixii dibadiooga iyo wixii duurjooga iyo wixii gulufa iyo wixii baad ah wixii baabaceeyaa iyo wixii buuba saas ayay ayagu u kala qaybsan yihiin hadda midba waa wixii la galaa.

?

Waa tahay, waad mahadsantahay Shiiikh Axmed Liibaan, horta sidaa aad u sheegtay waa guudmar, weliba maynaan daadegin sida aad sheegtay, siday u kala baxaan, waxaynuse taa taabanay oo aynu horeyna isagu sheegnay guud mar wixii duurka joog ah iyo wixii dab joog ah, wixii gaatana iyo wixii gulfa yaad kala sheeg sheegtay iyadoo sidaas ay yihiin, waxaynu kala qaad qaadan doonaa bah waliba sida ay tahay, habar dugaagu ha inoo danbeeyo, halkaas waxaynu uga jeednay in habar dugaaga iyo wixii un duurjoog la yiraahdaa ama ugaar ha, ahaato ama habar dugaag ha, ahaato ay dhinac yihiin, wixii gaatame oo baarka ku socdaana ay yihiin, wixii bahal hoosa oo aynu inagu iska arkaynaynin, wixii buubaana ay yihiin wixii baal leh oo duula, wixii dabjoog ahna ay noqdeen 6) dad iyo duunyo nooc kastaba ha kale ahaadeene oo waa isku magac hadhowba ha kala baxbaxeene.

Iminka waxaynu galaynaa hadii Ilaahay idmo ugaadha aynu ugaarano. Waa baha baddan kuwa hilibtoodaa la cunaa oo nafal baa loo doontaa, kuwana siyaabo kale ama iib halagu doonto ama harag ha laga doonto oo haraagiisa ha la iibsado oo sidaas ha loo ugaarsado iyaguna waa nooc gooni ah ee ha inoo danbeeyeen wixii baal ku socdaa oo ku duula iyo wixii beer ku socdaa ha inoo danbeeyeen, habar dugaagna ha inoo danbeeyo, ee waxaynu

galaynaa ugaadha, ugaadhaas oo aynu ka soo bilaabi doono: gariga, geriga maadaama uu ugu weyn yahay ugaadha la ugaarsado ee xalaasha ah , maadaama uu uguna hilib badan yahay uguna xoog weyn yahay. Duurkii saasna uu ku dhaqno bal dabeeecadiisa iyo midabkiisa iyo sida uu dhalo iyo Caynka uu yahay iyo bal waxyaabahaa yaynu rabnaa inaynu ugu horeysiino maxaa yiraahday hadeynu isu ku qaad, wixii kala muuqan maayaan laakiin shey walba, mid walba, nafleydaa duur joogta ah, mid walba marbaynu qaadanaynaa inagoo ka bilaabayno geriga ku 7) xijindoona hudba kan ku xiga, way fara badan yihiin, masalan marka geriga la yiraaho waxay isagguna jira mid la yiraahdo bahal layiraahdo gurguri oo laba nooc u kala baxa oo kala midab ah oo midna uu ku dhaqmo xagaas iyo nugaasha ah, midna uu ku dhaqmo xagaas iyo geddo oo midabkoodu kala duwan yahay xoogooduna kala duwanyahay bal hadaba aan ugu horeysiino, geriga waxa uu ka yaqaano Cabdidhege Weynow bal waxaad ka oran lahayd miyaan u horeysiyyaa mise Awdaahir baan ku horeysiyyaa may.

Cabdidhege Weyne

Fiqiburaalow mahad sanid riijimadana waad kala ogtahay anigu riijimkaan ku dhashay waad taqaan, riijimkan ku dhashay beriga ma joogo, enefdi iyo xagaa sare ku beeranyahay hasa yeesh ee waan tagaa waan arkay isagoo raxan ahaa daaqaya waa dhegalaa, hilibkiisna waan cunaa. Gerigu bahalkaa xoolo wax alaale iyo waxa laga ugaarsado dibada baha ginsi la yiraah iyo isaga yaa hilibkoodu ugu waaweyn yahay gisidan lo'da ah aan wiyisha iyo maroodiga iyo waxaa ileen lama qashee aan ahayn markaa gerigu waa qurux badanyahay waa luqun 8) dheer yahay waxaad moodaa labadiis qaar in qaarka danbe hooseeyaa sarixiisa kor u taagan yahay quruxna llaahaa u dhameeyoo bahal aan ka fajacoo yalal weeye midab wanaagna llaahaa u dhameeyay, markuu ordayo xataa Cilmigoomiyuu leeyahayo labada qaar marba mid qaadaya waa un la daawan, geriga hilibkiisana waa dawo, anigu ma dilin waligey, nimanbaase diloo waa la cunaa aan la socdo horta wuxuu u badanyahay hilibkiisu sida hilibka kale looma cunee waa looga Cirbideeyo laga dhergimaayo, markaad ka dheregta waxaa suurowda habeenkii 12ka inaadan kaadi fariisan la joogsan laba iyo tobanka kaadibaad wadaa bal aduga aray meelay ka imaaneyso hadab maraqiisa iyo hilibkiisa cunto, suunkii dhexda kuugu xirnaa iyo kabbihii iyo wixiiba inay kaa yaraadaan yaa la arkaa iyo dharkii aroortii, wixii aad qashaneed gerigu lafihiisa inteeena meesha fadhida haday raga yaqaanoo cuni jiray aheenoo, sida baasto u cuno laf kaliyo aynu dhuuxnay dhameysan kari mayno laga geri iyada la isku jibyaa waa tan la yiri iyo lafa maroodiyaa la isku jibyaa iyo waxay ahaa ma ogiyo, marka gerigu bahal 9) cajaa ib leh weeye hadaynu tamar u leenahayna oo soomaalidu tamar idinka celin kareysana wax duurka lagu dhaqo oo aan la taaban waa yahayo anigu xoolaha aynu haysano markii aan u fiirsaday arkay waxaan wax cuneyn oo wax dileyn oo ugaar ha noqdee laga nabad galayo oo nacfiga la arkey leh waa dawo ee waa

baahi bax uumeed col iska dhan oo camaami galaya mid quraa ku filan ee waa waxa aan dhiibta lahayn waa ceyn llaahay uu inoogu beeray dhulko oo inoo soo rogay marka waxaan iri hadii ay anigu taladayda tahay dan inaga qabata ma ahee waxba lagama dileen gerigaa waa la beeri lahaa waa la dhaqi lahee. Maxaa yeelay rasuuleeyahay oo wixii wadankeena ku beermay u fiican weeye, garowgu sida aan ku arkay waa sidaa iyo ugaadhii kalena ha ugalin, gerigu un ka hadal baad tiraahdeen intaas ayaan anigu kaga warhaya, waaana la yiri: anigu isagii dhalaaya ma arag oo waa ugaaro de arki karimayno, kuwaa waxay igu yiraahdeen mooye waxay ku arkeeno. Soomaalidu beenteeda iyo runteeda, waxay igu yiraahdeen: madaxu isagoo qaarka hore kala soo jeeda yaa gerigu iska daaqayaa neefkii dhirta markuu 10)soo maro ee daaqayo. Isagoo calooshiisa ku jira yuu daaqayaa bay yiraahdeen waa ku dhex cababayaa, markuu dhalaya uu ka soo dhac haraanti ku tuurayaayo haduu haraan tidaa la helo meefkaasi waa kow haduu la waayana waa ka noolaanayaa aniguse been baan u qaatay ina suusantaagine sheekan ku maqlay waa tahay gerigii waxbaad ka tataabatay waxa la yiraahday ninba siduu ku yiraah howraaraxdan ninba si kuu garay, gerigu waxaa weeye nafac wanaagsan sida aad u sheegtay arimo badan oo lagu sheegayna waa jiraan bimatel hilibkiisu waa sidaad u sheegtay waana macaanyahay waana badanyahay waana jilicsanyahay ee aadbuuna u baruurbadanyahay haduu naado wanaagsan oo kab qura laga dhigto oo sartiisu waa ka qara weyntahay saraha kale ee xoolaha. Marka dadkaas uu agtooda ku dhaqmaa bahalkasu kab qurey ka goostaan saan geri saa la yiraah oo saantas bay ka goostaan waa kabtaa quroo mid tiisna saalada iyo baa lagu sameeyaayoo hada iyaguna qurux bay leeyihii. Hadaba dabeecadii geriga oo aad intaa ka taataabatay ama hilibkiisii ama hilibka markaad cunto waxa ay 11) qofka taraan ama dabeecada ay ku abuuraanba waxbaad ka taataabatay bal intaa haduu wax inoogu dari lahaa Salaad baan u wareejinayaa.

Salaad

Mahad sanid een geriga ninka la yiraahdo. Waxyelo badan oo anigu raacsanahay baa jira laakiin waxyaalo yaryar ayaan ku darayaa. Horta geri anigu waan ugaartay asagoo dhalaayana indhahayga yaan saaray inkasta oo aniga wadanka aan ku dhaqmay aan ku barbaaray uu sanjoogin gerigu horta marka hore nin iyo naag ayuu kala yahay, naagtut geeso ma leh ninku geesuu leeyahay, naagtut wey seeyontahay hadana dabeecad hadaad u fiirsato waxaad leedahay waa dibi oo kale sida uu isu boodayo, guskiisuna waa guska dibiga oo kale in kastoo ka xoog badan yahay oo ka weynyahay waa dibiga oo kale marka dibi lama eka geelna lama eka. Labadaba wuu ka weynyahay waa ka xoog badan yahay haraagiisuna jeedal ma noqdo wuxuu noqdaa gaashaan iyo kabkaligeeda oo lagu socdaa waana wiylka iyo asaga ayaa isku harag ah, waliba asagaa harag xoogbadan bay yiraahdaan, meesha tunka ah oo gaashaamada waagii hore laga dhigan 12) jiray dadkii hore oo soomaalida waagii hore sii horeysey, gaashamadu ku diriri jirtay, gaashaanka gaashaanka

ugu fiicanbuu ahaa gaashaanka geriga sidii anigu aan sheeko ku maqlay, ahaanta dadkaas gaashaan beynay ka dhigaan, gaashaankiisu, gaashaanka wiylka waa laga jecelyahay waa ka cad yahay oo kiisu baf ah buu u eyyahay oo waa cadaadaa, marka waxaan u soo noqonayaa hilibkiisi hilibkiisu xoolaha oo dhan waa ka hilib badan yahay geel waa ka hilib badan yahay anagu xayawaanka aktayada aan qalano ama geel ha noqdo ama lo' ha ahaado waana ka weyn yahay geelka waa uu ka hilib badan yahay, inkasta oo geela uu weyn yahay, baxaaligiisu waa surkiisu waa dheeryahay haduu yaraado waa limitir camal orodka, ma orod dheera hadii roobku da'ona ma ordo oo ma ordi karo lugahaa kala taga, dadka ugaartaa marka roobka da'o baa la eryaa markaasaa intuu lugaha kala tagaan buu mesha fariistaa oo lagu dilaa. Marka la gowracaaya laba meeloo baa, xoolaha nagu meelbaa ka gowracaa halkaas qalaanqulshaha waa laga gowracaa, halkana sida geela ah galowda ahna waa lagu dhuftaa oo labadaas 13) meeloodba waa laga gowracaa afar naasbuu leeyahay, asagu afrartaas naas mid walba naasihiisu waa waaweeyn yihiin saas anigaa gacantayda asagoo aan dilnay ku dhijiyay laba ibood oo saas ay u kala dhiiqayaan neefka naas wanaagsana ma jiro, afartaas naasood xaadbaa ka horeysa intaas hoosta ahna waa diirantahay sida ama ma aragtay fardaha amar dameeraha inta hoose waa tan lahay laguna arko dhogor ma leh waa mulux dhagartiisa kale ugaarta waxay u egtahay asaga bahalka liiga la yiraahdo adinku waad wada taqaanin baan u maleynayaa liigan marka ugu horeyo dhogortiisa asaga aan laga aqoon uu u eyyahay. Qoobabkiisa sala waa ka raad weyn yahay ma ahhaa raadkuna waa raad lo'aad, hadii lugtiisah hoose ama midiisaas aragtana sida xooluhu afar dhilaan dhilood buu leeyahay labana korbay ku taal oo waa yaryartahay labana waa labaduu dhigana uga oo dhiilaan dhilihiisina waa kuwaas, marka tagoogtiisa iyo lugahiisaan danbe iyo wax isu dhow ma ahee bahalkaanaa iska leh oo neefkaana isla leh ma oraneysaan tagoogtiisu waxay la egtahay ratiga aweydinka labadii bay laba jibaar 14) hadana ka dheer yaa togagta hore la egtahay, lugta danbana waa gaabantahayo qaarka danbe hadaad aragta waxaad leedahay bahalkaan macnihii see tahay qaarka danbe inuu dhiiganaayaad moodaayo qaarka hore yuu kuligiis saan u dheer yahay qaarka danbena dhulka waxaad moodaa inuu ku dhowyahay ayaad moodaa, markaas madabku markuu liiga u eyyahay wuxuu leeyahay saga tami yaryar oo cadcad oo saas ah yaa u wehliya midabkiisa yaa u mahliya. Wuxuu cunaana ma jiraane geeduhuu daaqaa, wax ma cuno kale waa ma dilo xaywaanka midka ugu hebedsan weeye.

Matalan cariga aad looga dhaqaaleen jiray oo ingiriisku fadhiiyay oo dhulka wajeer iyo geelu markuu biyaha cabaa wuu iska dhex maraa dadkuna waxba uma sheegto waxba lama taaban jirin haatana umadii oo dhan inta lagu kacay yaa lagu bahal oo baymahine, wuxuu idin haray subagiisa, tagoogtii saas anigu subageeda waa cabay rag shiinah ah baa ku jiray marka ay yaraato tagoogtiisa qunbaha wey kala baraysaa ama waa yarbay

u dhimeysaa tagoogtaas keligeeda waa tagoogada intiisan kale dhuux badan 15) oo labada tagoogood dhuuxiisu weye marka hilibkiisa hadaad cunto ee Cabdi baa hadalkiisa waxaa ku jiray waxaa laga yaabaa inaad qaadan weydo lagana yaabo ee qaadan meysid kabaahaas hadaad qabtid iyo hadaad Caawa hilibka geriga cuntid subaxii degtaad ku qaadysaa subadaad hadaad quudan jirtay ay kula ekeed degtaad ku qaadysaa kuligaa waad bareysaa waa calcaleysaa indhahana xamil baa ku soo rogmanaaya kaadida qof ku yaqaano haduu kaa hor imaado ceshan meysid kaadidaas waad Wadeysaa hilibkiisa intaan oo kale hadii la dhigo daqiqo markaad tiraah waad dhergtaye hadana sidii lagugu arkimaayo sidii baad u cunaysaa maanta kaliya waad dhamayneusaa in aan 20 xoolaha qofka dhameynkari baa qofka dhameynaya kuligaa waad bareysaa waad bareysaa kaadi baad wadi, baruurtiisuna waxay gashaa intaa shafka ah iyo taniga iyo sidii geela uu mid leeyahay halkaasay gashaa oo mid buu leeyahay hadkaasay gashaa midkiisu sida geela oo kale yuu sedex la kab yahay oo kala sareeyaa midkiisaas, meeshaanna sida lo'da shafka lo'da oo kale yaad moodaa waa ka weyn yahay mooyee, meeshaas 16) feeraha ahna sida lo'du baruurta uga gasho bay uga gashaa marka subagiisaas isku daaya hadaad baruurtiisa aad cuntid isla markaas yaad gadaal ka baxay saa wax ku celinaya ma jiraan qodaxdii ku mudo laba jirkaagi jirkaagay ka imaaneysaa subagiisuna saasuu daawo u yahay hilibkiisana u yahay 17) beri markaad joogto yaa bararkii wixii baxaaya hadaad geedkaa haraanti ku dhufato waa ku jabinaysaa anigu intii aanka arkay bahalkaa ama tilmaantiis waxaa ii haray wax yar. Doqoni halka ugu yarbay ilowdaa baa la yiri, dhalida, anigu waxaan arkay asagoo intaas ka soo jeedo waa iska daaqaaya ilmihiina waa laad laadaa laakiin waxaan kala hubsan in madaxiisu soo horeeyay iyo in gadashiis oo horeysay. Marka dadka yaqaano waxay na yiraahdeen labuu dhalaa marna haluu dhalaa haday ugurtahay hal bay dhashaa bay yiraahdeen hadey laba iyo balood dhashana labay dhashaa bay yiraahdeen, labadaas waxay noogu tilmaameen oo na yiraahdeen midi waayar tahay oo iska yar midna waxay yiraahdeen marka danbe yuu dhalaa mida hore weeye mida wayn intaasaana anigu dhalida ka arkay.

?

17) Waa tahay waad mahadsantahay waad mahadsantahay bal ee iminka aynu u wareejino iyadoo aad tilmaamo badan aad ka bixisay bahalkii geriga ahaa oo aad ku hadashay waxna aad taataabatay waxaan ii imaanayaa Aw Dahir waa tuu askari gaboobay ahaa oo dhul badan buu maray hase ahaatee waa uu inaga danbeeyay mar dhow buu inoo yimid baa ee waxaynu ku celin doonaa. Cali Mudiir inta uu isagana geriga inooga sheego.

Cali Mudiir

Ee runtii geriga sida loo sheegay waaye waxbadan ku dari maayo waxaan xusuustaa Jubadaas hoose mar aan joogay ayaan ku arki jiray raxan raxan buu u socdaa waa naflahaas quruxda badan ee aan dhibato badan lahayn ee dheer ee qaarkiisa hore dheer

qaarkiisa danbana gaaban yahay midabkiisu uu isku dhafan yahay oo marna uu u eyyahay geel marna uu fardo u eg yahay marna uu lo' u eyyahay oo noocyoo badan oo isku jiraan yahay sida loo sheegana waaye ee runtii waxaa nasiib xumo ah gerigaa saas loo sheegay oo nafqigaa badan leh in aad moodo iyo xaywaan kale oo lamid ah oo qaaliga ahaa in 18) balaayo ku soo baxday oo dagaal badan lagu haayo oo dalkaas aynu nahay deriska Keenya marmarkii la dhibo aadaan isaga iyo maroodiga iyo bahalaha kaleeto la ugaartaba hade tabcan roobka ayaa naxariistay raacayaano marna intay soo galaan marna xagay galaan laakiin meeshii kolba nabad ay ku heestaan oo biyo iyo cows oo ay ku haystaan ee aadi lahayeen laakiin nabada wax kasta ugu weyne nabadii ayayne ha laynin. Laakiin sidaas loo sheegay waaye, marka inaan wax kale kudaro aan waqtigaan qaadi dooni maayo waad mahadsantahay jaale.

?

Waxay tahay hadii an la rogrogan rog baan la helin, halka kan waxaa inoo yimid Axmed Nuur oo yare dib inooga dhacay haatana ina soo gaaray, hadii aynu hadalkii dib ugu celino waxaa meesha tan lagu hadlaayaa wixii dad iyo duunyo ama duurjoog ha ahaadeen ama dabjooge ha ahaadeene, ee iyagoodoo sidaas ay yihii waa la tilmaamay duurjoogtii labaa loo kala qaaday midina waa inta aynu cuno oo gerigaas ugu weyn yahay midina waa intaynaan cunin oo maroodiga ugu weyn yahay oo isticmaal gooniga ugu 19) arag, midna waxaa weeye wixii ka soo hooseeyo oo ugaar ahaa nooc kastaba ha ahaadeene: biciid ku jiro gungode ku jiro oo hade maanyo garale ku jirto oo daba taagi ku jirto oo waxyaabahaas ku jiraan, gerigaas aynu ka taabaray wixii buub ah oo bad leh oo haad la yiraahdo nooc kasta ha ahaadee ma aynaan taabanin wixii beerka ku socda ma aana tabanin oo abeeso oo mas lahoo gugumo lahoo wax kasta leh waxaanu dooranay in sheyba mar la qaataa oo laga baaraan degaa waxay ila tahay intaas geriga lagaga shee keeyay inagoo soo gabagabeynayna geriga ruxiisi bal aan ku celino Shiikh Axmed Liibaan gerigaa wuxuu inoogu dari lahaa.

Shiikh
Liibaan

Axmed Anigu wax intaa ku daraayo ma jiraan maxaa yeelay tashbiic waa dhelid ee waxaa ku filan halihii laga baxshay wixii u sii dhimana hadii macaamikiisa la dhexgalo yaa sheegida inta ka dhiman la heli karaa laakii tilmaan laga bixiyo oo lagu garankaro dhaba nacfiga uu leeyahay ama darajada uu xayawaanka ka joogo ama sida dabciqiisu yahay intii laga bixiyey yaa nagu filan saas aan is leeyahay inta kalena markii asaga sidiisa dhaqaalihiisa wixiisa kale la galoo 20) yaa lagu tegi karaa anigu saasaan leeyahay intii nagu filan waan ka haysanaaye aan wixii kale galilahayn aan qalno anigu saasaan qabee. Waa tahay waxay ila tahay gerigii halkaaseynu ku joognaynaa marka aynu dhaqaalihiisa galeyno inaguna ma dhaqaaleysano hase ahaate dowladu waan ku aragnay inay dhaqaaleysa oo qaar inoo joogaan mar marka bandhiga loo soo baxaayana la keeno sida loo dhaqaaleeyo, xoolahu dhaqaaley doonayaane dhaqaalahoodu waa si gooniye

ha inoo joogeen, hadaba ugaadha kale aynu nafac sano oo ama hilib ka doonano ama harag ka doonane ee maroodigaas isagu waxaa weeye gaar buu isagu aynu ka dhiganeynaa wuxuu inoo galaayey hadii llaahey yiraahdo wixii aynu hilinkooda cuna ayaynu wadaynaa iminka intaasi waa inoo eegi maroodigu oo dugaaga waaweyn buu raaci doonaa isaga, isagaan dugaag ahayn dumestikada waxna waa dilaa waana la ugaar asigu marodig laakiin wuxuu inoo raacayaa noocas caashaan ka duwan habar dugaaga laakiin isna si gooni ah hase ahaatee waxaynu jeclahay inaynu galno kan hilibka inoogu weeyn waa bahalka gunguriga la yiraahdaa yaa ku 21) xiga xagaas Nugaal gunguri baa lagu yiraahdaa xaga kan ee gedana waxaa laga yiraahdaa Farow marka laba midab bey kala leeyihiiin kan Nugaaleed waa cad cad yahay sidaa dameeraha midabkooda ayuu leeyahay mid madow iyo mid cadba laakiin cadaan buu u badanyahay kaa farow la yiraahdo ee xaga geda joogaana diilimo buu leeyahay oo midibo badan buu leeyahay waxaadna moodaa waliba inuu ka sii weynyahay kaa Nugaaleed webiga iyo keynta iyo wax ugu wacan moogiye, inuu ka sii weynyahay baad moodaa oo bal isaga ah yaa inoo taataaban doonaa u dhiibaa waxaan u dhiibayaa ee ninka la yiraahdo Axmed Nuur. Axmed Nuur baa wax badan halkaa macalinka soo ahaan jiray dhexgelayna.

Axmed Nuur

Waxay ila tahay anigu waxaan qaybin jirey warka marka maanta ninkii wax la weydiin jiray ee inuu waxweydiyo dadka kuwe ayaan jirto anigu welli arinteydu way laabantahay ee gungurigu waa jiraa, badi waa la wada yaqaan, anigu waa la iga sii badiya waxaan u sii gudbinayaa Xaaji Maxamed Liibaan waa la iga mudan yahay: 22) waa tahay ninkii gunguri ahaa laga wadabaqay farowna waa la yiraahdaa ee gungurina waa la yiraahdaa hase ahaatee ninba wax un buu ka hayaa bahalahaas waa lagu kala guxuunsan yahay oo waa lagu kala aqoon ogyahay bal waxaan udhiibayaa halkan Aw Daahir Afqarshe oo reer Nugaaleedna ahaa xaga gedahana tagoo labada geesooba yaqaana bal Aw Daadiroo haye.

Aw Daahir

Mahadsanid gungurigu waxaa la sheegay aduunyada gabigeedaba nooca gunguri loo yaqaan inuu yahay firqa yar oo ku abuuran magaalada waatay saracna u soo doonteen marekan ina Ibraahim Cigaal berigii ay dowlada ka talinayee ay u fasaxeen ee xoogaa mirarka laga qabtay waxaa la sheegay inaan aduunyada kale jirin. Farowgu dunida oo dhan waa joogaa, marka isku nooc un bay yihiiin uunbaa dadku yiraahdaan qiyaastay is leeyihiiin kan dameer farowna waa la yiraahdaa gungurina waa la yiraahdaa Nugaal mooyee meel kalena majoogo ayaan la isla haley Nugaasha qudheeda sidaa uguma badna waa malaha kun xablood waa yahay isku beer quruu joogaa dhoodiga ah bahalkani waa 23) nugul wuu cabaabuleeyo wuxuuna ku noolyahay dhul biyo durdur ah leh oo waa beryab ka caboo abarta dhawaydna wax majeelino sida dameeraha oo kale aynu u adkaysi badan yahay wuxuu cuni jiray cows Afruug la yiraahdo oo abarta cunay waxba yeelin oo kuwa dhulka xeebaha ah ka

baxda ama dhoodiga uun waxay noqotaa sidii xeebeed oo kale wey yar fayaxdaa jilaalkiyo waxaas ay tahay cows keedad xun aynu jiridiisa la bixi jiray biyhiisana waa cabi jiray markay waxweyd uga dhigtayna cidina ma sheegin welina sidii buu u dhaqanyahay waayahan dhaaxna lama laayo mar mar way iska dhaldaa cidina wax ka toogato oo hilibka ka cunto de ugaarta xalaasha ah buu ka mid yahay laakiin bacdamaba dameeraha iyo waxaa sidiisa shabaha uu yahay lama jecla leeyntiisa sidaasuu horta ku nabad galay ee waa la marin lahaa ee sidii wax ka yaro ee hiilbihiisa dadku ayuu uga leexleexdaa ninka dilaana dawi ahaanbaa loo cunaayo qof buko oo loo soo dilaa jiraayo dhiigiisa waa lagu mayraa bay yiraahdaan hilibkiisa qaarwalba meelbaa wax looga gooyaa dawo ahaanba sida aynu ka sheegeynay geriga oo kale yaa kanna 24) looga macaamaloodaa oo hilibkiisa loo jecel yahay anigu wax cunaya ma arag anigu qudhaydi midbaan dilay xabad baan ku dhuftay waag baan isu qowmayo isagoo noolbaan isaga tagay waanad hadanaan cunayn bal maxaad u dilaysaan Aad baan kolkaa isugu canaan tay waa iskaga tagay. Markaas bahalku halkaas aan sheegay buu ku dhaqan yahay dameeraha lagama yaqaano xoogaa buu ka cadcadyahay waana ka waawayn yahay farduhu laa la eyyahay fardaha waaweyn ayuu la eyyahay waa yahay waana ka orodbadiyaa xitaa fardahaa bahalkaan gaariga ahee aynu aragnay ee 100 m ku orda landaroferka ahee waanu ku erinay daaliyaan isniri taangigii buu inaga jibiyay shabayaa weyne taangiga biyaha ka horeeya marku sidaas oo kale ugu yimid ayuu biqle ku qaaday oo sidaa ku yiri oo naga wada dalooliyay oo aan u taag weynay oo aan isaga harnay markaasuu dhulkana xubin xubin u yaqaanaayo wuxuu kugula ee raadinaaya meel gaariga cagiiisa ku xagin karto oo godad ah oo uu yaqaanaa meel un Aad ku xakin... meesha banaan uu kaaga lee xanayaa markaasaa adiguna ka celinaysaa sidaa raga ugaarsado dabadeena ay 25) kaga shaqeeyeena dubugaale ay ku eryayeen ama faras ha ku eryaayeene macnihii sidaa weeye dhulku wuxuu u yaqaanaa xubin xubin markaasuu kula ee ranayaa meeshuu kaaga goosan lahaa adiguna ka hakan lahayd hadii ay farastahayna ee waa laba nafoode hadii ay garaari tahayna ieen waa kaa gabayaayo daberka ku qabaneeyo yuu kula raadsanayaa intaasuu kaasiibanayaa dabadeedna saldi karimeysid hadaad meel istiraahdo gooso hadad istiraahdina erina siiguu kugu qasbayaa de waa horweynadaa soo kacay markay dabadeed siiga isku wada kiciyan waxaad disho ma garaneysid meel gaarigaagu marayo magaranaysid habaas bay markaas dunida oo dhan markaas uu ku qari bayaa waa la iskaga leexdaa la yiraahdaa maxaad ma aragtay waxaan micno lahayn aan biimo ugu galaysaa hortasida uu yahay sidaa weeye dadka wixii xanuunasada dhulkaas ee dadka dibadaha laga keeno dadka barafku galu dadka roomi teeshiga qabo ee magaalooyinka iyo ceynkaas oo kale ka yimaada Nugaal haduu yimaado waxaa la yiraahdaa ha loo raadiyo dadka faalijka qaba dadkaas oo la raadinaya waan arkay oo la leeyahay dhiigu 26) wuxuu Aad iyo

aad u fiicanyahay hadii inta dhiigu kululyahay qofka loogu meyro hadii la soo qaado uu qabobo cimra ceynkaas ahna ma leh hilibkiisna waa la siiyaa laga dherjiya hilibka marka qaar walba waxaa la doonayaa in ma aragtay in wax laga qaadaa waa hilib wanaagsanyahay bey yiraahdeen dadka cuneen anigu weli Afkeyga ma aan gelin laakiin ugaadha hilibka wanaagsan leh ee hilibkiisu tirada badan yahay ayuu ka mid yahay xoogaa dameeraha u shabahaa baa yar lagu nacaa. Hada mar hadaan hilibkiisa la jecleyn hadana dadka waa laga waariyaayo kolkii la arkay inay dowladu jeceshahay aaney dunida kalena jirin weligeedna aan aad loo leynjirin ugaadha hada weli dhulka ku sii nool ayuu ka mid yahay ugaadhii kale la cuni jiray xabad iyo gaari iyo faras balyo baas baa lagu maryayo waxba kama noola isagii waa dhaqanyahay ma caamaladiisa horta sidaa weeyaan wax la sheegay hadii la qabto oo amaba gaariba lagu qabto ama kan dhalin yarada iyo waas farasba lagu qabto caruu u baqtigaa baa la yiri war wuxu cara badnaa ma gunguribaa baa la yiraahdaa hadii laqabto caru la marora dilaacayaa wuu 27) baqtiyaa iyadoo aan waxba ku dhicin sidaasa waa la sheegaa wixii xayawaan ah oo dhan wey wada hinaasaan ilaa doonfaarka iyo sida aynu ognahay iyo bahal kaan la yiraahdo eyga ma ahee waxaan hinaasin majiraan ,waadigaa arkay uguudhoodhan waxay sow kuwa dameeruhu baqtiga iska dhigaya oo dhimanayo ma aha sow kuwa farduhu is mariyo ma aha sow kuwa baarqabyadu ismariyo ma aha sow kan wan ku wanka kale hardida siduu bagta isugu hayo madaxu kala wada dilaa cahayo orgiga hadalkiisa iskaba wada daa hinaasuhu waxaan ku wada galayaa oo markaa dabadeed si uun xayawaanka kala mid yahay waxaan hinaasayn waxdileyn lama aragba dibiyaashaa ugu daran in kaar idinku dhacday oo markay daf is yiraahay is qaadanayaan wixii waxdila hadana farduhhu u sii daranyihiin iyo baar qabodu anigu intaa wax dhaafsiisan oo macaamiladiisa ah oo aan idinka sheego magaranayo. Horta marka ugu horeysa teenaan geriga iyo gunguriga iyo sidaad ugu hadasheen aadbaan u ilaa waafaqsanahay waxaan xooga tabayay inteenaan ugaadhaha gelin bal aduunyadu siday u taqaan xaywaanku 28) iyo inagu sidaynu u naqaano waxa nool, horta bal aan xiisada meel dhigno ayaan jeelaan lahaa.

1) inagoo gerigeeni iyo gungurigeeni meesha ka sii wadan doona ayanu halkaan dadweynu naqaan oo waan maqalnaa dad waan garanaa dabyoo ama dad la joogna waynu maqalnaa duurjoogna waynu maqalnaa halaq weynu maqalnaa haad ama baaleeley weynu maqalnaa cayayaan weynu maqalnaa intaa oo lagama maarmaan ah oo dhaliyarada soomaaliyeed ama dadka soo korayo ay u baahanyihiin oo inaaga waxsaas u yaqaana oo qexa ee ninnin buug ku xoogaa dhigaa wuu jiraayoo isagoo keligiis ah ama hal oday waxweydiiyay ama intuu is weydiyo maxaa loo yaqaanay hada buugageena dugsiyada laga dhigo saasay u dhiganyihiino ma qeexno markaa waxaan jeelaan lahaa idinkoo Xaaji Maxamed Liibaan joogo, Faqa Buraale joogoo, Dahir Afqarshe joogoo, Salaad joogoo, Dhege Weyne joogoo, Saciid

joogoo, ninka la yiraahdo Cali Mudiir joogoo idinkoo aan moodayo inaad aad u wada taqaanin bal marka hore nafleyda ama xogwaan ka qaybaha aynu u naqaano inaynu isla meel dhigno ayaan jeelaan lahaa 29) intaynaan kaa ugudbin ugaarta.

Waxaan idiinku kordhinayaad aduunku wuxuu u yaqaanaa ama culuunta cilmigaan la yiraahdaa u yaqaanin naas ley waa la yiraahdaa 5 melbay u qaybsheen waxnaas oo dhan waa isku dirbey dhahaan midaan waxaa keenay nin la orn jiray daaweyn ayuu laga raalay nin kaloo laa maarki la oran jiray ayaan uga horeeyay fala suufna isna ahaa oo baaray laakiin markii dambeto waxaa xaywaan wixii isku dir ah isu ururiyay ninkaa la yiraahdo daaweyne naasley waxa la yiraahdo aduunyadana way ku raacdyaan naas ley waxa la yiraahdo wey yaqaanin baa la leynawey u yaqaanin biyo ku noolaa wey u yaqaanin, badyo biyo ku noolna wey yaqaanin, ha_aaratone way u yaqaanin (...) ayaan loo qaybiyaa marka horeeti hadaha qaybo kaleeto oo loo qaybiyo way jiraan oo iyaagaa miro qaarkood qaar hare aan ciro lahayn oo xubnahaan leh oo laf dhartaas leh naasley waxay yiraahdaan wixii wax nuujiya wixii bada ama biyo ku noolaa gaarbay u yaqaaniin wax biyaha iyo beriga ku nool qubadu au ka mid tahay iyo gudaaraha aynu dada laga garanaysaa.

Xamaaratadu waa caan iyaguna wax 30) caynkaa ah hadaba aan ku celiyo ee aan ku celiyo ninka la yiraahdo Xaaji Maxamed Liibaan bal Xaaji Maxamed Liibaanoow noo kala gur waxa xayawaanka wax xayawaanka la yiraahdo intaynu u naqaano.

Xaaji Liibaan	Maxamed	Xayawaan sidii aan haatanba sheegnay bal sidii aan u sheegnay wixii duur jooga macrifadoodu wixii duur jooga macrifadoodu uguurato iyo Aragti ay noola ekaatay wixii la ugaartay waa la ogaaday wixii la arkana waa la ogaaday, bani aadamku waxaa uu aad u darsiyay waa sheyga kan xayawaanka ah oo xoolo geel u wayn yahay.
------------------	---------	---

Haa weynuu ku waafuqnay bay ilatay inaynu su'aasheena dib u dhigano oo ahayd aduunku sidee buu u yaqaanaa inaguna sidee baynu u naqaanaa xayawaanka walow Xaaji Maxamed Liibaan uu ereyo fiifiican uu ku gaystay uu rayika dhiibtay waxaynu hada dib ugu noqonaynaa xaywaanka layiraahdo ugaadha ee qaybaha ugu waaweyn waxaynu sheegnay markaynu qaybinay ee waxaa la sheegay geriga, gunguriga, labadaa si fiican baa looga hadlay. Maxaa ku xiga? Xayawaanka 31) ku xiga ee gunguriga aniga iyo Xaaji Maxamed Liibaan waan ka cudur daaranay intaa in ka badan lagama sheegi karo gungurigii weli rugbaa galan u taagaya ninka la yiraahdo Cali Mudiir.

Cali Mudiir	Gunguriga bahalka la yiraahdo waaba ii maanta waxaan rabaa gungurii inaan ogaado gunguriyow see u taalaa,farowga muxuu kala ogyahay bahalkaan layiraah diirdiir ama goodirka, biciidka muxuu kala ogyahay, bahal fiyoorihii dhowaa la keeno quruxbadnaa oo sharaxsharax badan oon aqoon waayay oo dameerka ka weyn. Ma ka saa weli anigu gunguri wixii yaqaano
-------------	--

ha noo fasiro anoon fahmina ama la iisoo dhaweeyna weli su'aasheydii waa ii tagantay waan ka baxay.

?

Caliyow ninka la yiraahdo Daahir Afqarshe gunguriga wejinoo sharxay ee waxaan leeyahay Daahir Afqarshe si fiican buu inoogu sharxay siduu u noolyahay inta uu la egyptay ee inuu ka weynyahay xoogaa dameeraha kana cadcad yahay nugulna yahay biyaha wabiyada aktooda joogo wuxuu kaloo inoo sheegay uu yahay abaarto 32) ka fareeyso inuu yahay oo geeda uu cuno oo geed gungu la yiraahdo oo adag ama caws adag oo isagu gooni u cuno ayas jira oo xoolaha kale aan cuni karin oo isagu kari karo isagu gowso waaweyn buu leeyahay ku goosto wuxuu kaloo inoo sheegay inuu fardaha xitaa ka dhereyo baabuur laand rofer aynaanku erinay oo baabuurtii xataa an wax kaga qabanweynay wuxuu yaqaano uu dalka si fiican u yuqaana oo dhulka yaqaano dhulka laga baaliyo oo dhulka xoorxoor u yaqaano buu inoo sheegay wuxuu kaloo inoo sheegay inuu yahay geed aad fahmad baddan oo markaad ugaaraneyso kaaga leexanayo ma aragtay meesha, wuxuu kula raadsanaayaa meesha boholoodka ee faras hadaad fulantahay hadaad baabuur fuushantahay boholood buu kula raadsanaayaa saad uga harto garashadiisuna aad u dhereyo waxaa kaloo oo inoogu daray ninka la yiraahdo Fuqabuurale inuu hindhisu badanyahay waxaas ma gunguri baa hindhaaso badanaa in la yiraahdo oo mar mar qaarkood waa lagu hal qabsadaa.

Waxyalo badan ayuu inoo sheegay. 33) Hadaba sideedaba xayawaanka dinjineerka marka laga hadlayo hadaan la sawirin ee waxaa la muujin waxbadan beynu maclimiin ahaynay wax dhigi jirnay hadaan la sawarin oo sabuurada lagu dhigin sawirkooda wax u dhow aan lagu dhigin tilmaan laguna buuxin karo maxaa jira badi wey isu eg egyptay way is gabayaan waxaa waaye misne dabeeecaday ku kala gedisan yihiin waxaa suurtoowda gunguriga jooga Nugaal gunguriga jooga dhoobey jooga inay isku diriyihin laakiin aan isu ekeen misna oo dabeeecada ayaa kala gedinaysa kan jooga Bari buuraha kor iyo kan jooga Mudug isuna eka baa dhulkaan isu ekeen midba dhulkay raacaan sida geedkaan bulaca la yiraahdo iyo geedkaan la yiraahdo jirjirralowga jirjiroolaha la yiraahdo ama goodaada la yiraahdo ama la yiraahdo roorka kor isu hinjaa ilaysi mahayn karee waxa waaye hadba dhulkuu jooguu u eg yahay. Sidaas oo kale xayawaan ka hadba dhulkuu jooguu u eg yahay misne rida joogta Mudug kunool iyo rida joogta buurihii Bari ama Sanaag joogta isu ma eka islanana eka waad waswaasaysaa warmaxaa dhalay ayaad is leedahay mar ka sidaa aawgeed ayuu in la sawira ma ahee 34)ugaar cawlka ka baxda ninkii yiriye ayaa uguur goortii loo tiltilmaamay, war ugaar cawlka ka baxda weeye magaran balmarka waxaan u wareesinayaa Xaaji Maxamed Liibaan bal Xaaji Maxamed Liibaan, ayuu is ku dayo su'aashaadu isaguna inuu ka jawaabo Xaaji Maxamed wuu ku cudurdaartay marka Fuga Buraalaan ku celinayaa.

Fuqa Buraale

Waa tahay ee hora sidaa aad u tiraahdeen dadku degaan kiisna

waa kala duwan yahay garashadiisuna qofwaliba wuxuun buu arkay iyadoo sidaa tahay misne dadku kala socod badan sideed Axmadoo u sheegtayna midabka had iyo jeer waxay bedala daqaani ka uu waxaas marka kuwoo yihin ama kaga duwanaayeen xaga ciida ama xaga daaqa, dirar badan oo isku dir ah misna kala duwan baa jira oo dabceedadu kala duweysa, hadaba gungurigaa xagiisa waxaa la yiraahdaa Nugaalbaa laga yiraahdaa oo waxa weeye sidaas Aw Daahir u tilmaamay geeso malaha dhadig iyo laboodba, qoobkiisuna waa sidaa fardaha oo kale ee malaha qoobkala dilaacsan ee laba raafla ah waxaa marka kale jira midkale oo la yiraahdo dameerfarow dameer farowgaas wuxuu ku noolyahay Gedo 35)yo Waamo marka iskumidba ha dhaadeen midabkooduba kala gedisani oo kaasuna waa cad cadyahay kanuna wuxuu leeyahay diilimo dhaadheer oo waad araagteeno wasaarada dal xiiska baabuur socda oo loo sawiray sida bahalkaas dameerfarowga ayaa jira oo had iyo jeer wareegaaleysta markaa kan dameerfarowga Gedo ku nool ama Waamo ku nool waa ka duwanyahay gunguriga Nugaaleed, wuxuu kaga duwanyahay sida kale ugamala duwanee dabeeecada yaa ka duday meesha uu ku noolyahay, diilimo madmadow buu leeyahay iyo kuwo cadcad oo sidaa isu dhexjira oo ku taxan dhinac yadiisa.

Marka gungurigu tilmaantiisu waa sidaas, sidaas Aw Daahir yiri baan ku raacsanahay laakiin waanu ku daray inay kala duwanyihiiN kan Nugaaleed iyo kan Gedo ku noolli ama Waamo ku nooli oo ay ku kala duwaanyihiiN midabka sida kalese waa isaga mid.

?

Marka hadii labada oday oo Daahir Afqarshe iyo Faqoburaale siday u sheegeen ama u fasireen aan ku eegno horta waa run labadaa magac wey jiraan laakiin hadaan eegno waa isku dir laakiin dabeeecadaa kala duweysa 36)waayo dabeeecada gidho way kulushahay aad iyo aadbay u kulushahay marka dhulka kululna Nugaal weeye Ilaahau baa wuxuu u dooray midabada madmadow sida lo'da beyga leh ay ugu badantahay inaga ma aragtay hada, hada hadii aynu tagno lo'deena, lo'deena way midab badantahay, lo'da madmadowga leh lo'da beyga leh. Waxay ku badantahay dhulka kulul sababta wuu celiyaa masoo jiito, laakiin midab ka cadaanta ah ayaa aad u soo jiita.

Midabka Cadaanka marka qoraxdu ku dhacdo xoogeeda wuu badanayaa laakiin midabada kale wey celinayaan laakiin tan cad, cadaanka, cadaanku ku dhacayaa marka Nugaal wuu cadyahay xagana diilimuu leeyahay waaba dan Ilaahay, lo'deenu tan Kiismaanyo joogta iyo Gedo joogta kuli beybe way madoowyihiiN lo'da Mudug joogta meela ka joogta waad moodaa inay wadataa nacow ama cadcaddahay marka waa wamaslaxad Ilaahay u dooray ma aynu garan karno waxbedelay laakiin in isku diryihiiN Caliyow dameerfarow maqashayaa iyo gunguri maqashayaa labaduba, dameeruhuna waa ladir oo dameerka kan kama fogaa dameerow waa dir 37) igaga ka leexday waa oo mi kaalaal waa libaaxa waa haran cadka waa shabeelka waa waxa isku dirka, ah

waa wixii geesle iyagana waa badi isku dir ninba lagu leeyahay, waataan hadaayi lahaa cilmiga ka hadalkiisaa lagama maarmaar buu noqonaya.

Maxaa dhalay su'aalahaa oo kale ayaa dhalanaayaa ee marka aan ka gudubno labadaasba. Maxaa sedexeeya oo maroodigii iyo gerigii iyo dameerfarowgii maxaa ku xiga? Biciid baa ku xiga, waxaa gacanta u taagay ninka la yiraahdo Faqaburaale. Faqaburaalow maxaa ku xiga?

Faqaburaale

Ee waxaynu u kala saarnay ugaadhii aynu cunaynay midaan la cunin iyo mid la cuno tan la cuno hilbkeeda la cuno harageedana wax lagu qabsado ayuu ka sheekeyno ha inoo danbeeyeen wixii aan la cunin ee dibad joog ah ee maroodigu ugu weyn yahay hadaba marka aynu ka baxnay geri, gumburina aynu asagoo laga geesood ku kala dhaqna aynu ka baxnay waxaa jira sedex shaay oo iyaguna waa weyn.

Mid waxaa weeye baciidka midna waa godirka goodirka iyo baciidka waaye, waxaa kaloo jira magac kale oo la yiraahdo siig. Siigaas noocyoo badan 38)bay Soomaalidu ku tilmaantaa oo hada isagu anigu galimaayo laakiin markaynu baciidka iyo goodirka isku darno waa laba nooc oo kala duwan, biciid waxaa weeye seynu u naqaano kuligii horta geesuu leeyahay dhedig iyo laboodba waana dheereeyaa hilb badana waa leehayay ee hilibkiisuna aadbuu u raayaayo hilibka gudiiriga layiraahdo waa bahalka marka la saro u adkeysi badan oo sida gaala u adkaysi badan waa kow waxaa jirta ee bahalka goodirka la yiraahdaana wuxuu badiba bananka uma baxo banaanka kuna noolo laakiin had iyo goor kaynuu ku jiraa ama buur buu ku jiraa meel un qareysa ayuu ku jiraa ma orod dheera markuu ordaayo laakiin waa booda dheeryahay oo boodadiisa waxaa laga yaabaa daartaa markuu boodo inuu dusha ka maraa laakiin orodkiisu qofyar baa qaban kara oo ma orodbadna, waa goodirka diilimuuna isaga leeyahay hadaba dhedig iyo laboodkiisa waa kala duwaanyihino inta laboodka geesay leedahay inta dhedigana geeso malaha waa ninka la yiraahdaa goodirka dadna waxay u yaqaanaan goodir si kasta ha loo yaqaanee waa isku midab keyn buu ama ku jiraa ama wuxuu ku jiraa buur salkeed oo loogaha 39)dildilaala ah oo salka u sii dhirta badanleh ayuu ku jiraa hilibkooduna waa kala duwanyahay labada bahal oo waxaa hilb adag baciidka, baciidka ee simihiisa danbe oo dabada ka koreeya ama tumanka qaashaamaa laga dhigtaa. Jeedelka xoolaha lagu jeedeleeyaa waa laga dhigaa isaga iyo cawsha lo'da, labadaba jeedalbaa laga sameeyaa inta la liilidiyo oo laga guro ee wixii dhogor ah ama haraaga hilb oo ku hara saanta inta laga guro oo laga mulaaxiyo yaa haraga kaligii la soo saarayaa oo jeedalbaa laga dhigtaa waakan qarashka leh.

Ee muxuu ahhaa saantooduna way kala macaantahoo waxaa saan macaan goodirka marka la goglanaayo, keenu xanaf adag buu leeyahay baciidku hilibkooduna waa kala duwanyahoo midna hilibka lo'duu u eyyahay oo waa kaa goodirka. Kanbaciidkuna hilibkiisu wuxuu u eyyahay kan geela oo markaan leeyahay kan

geeluu u eyyahay waa adagayahay hilibkiisu macnaha saasaan ka wataa waa kow, marka wuxuuna ku dhaqmaa baciidku meel walba dhulka seeriga ah ee soolka ah ee xoolaha ka go'an yuu weligii ku dhaqmaaba iyo meel cidluu had iyo jeer dhuuntaa xoolaha masoo 40) dhexgalo goodirkusaa waxaa laga yaabaa keyn aad xolo ka ilaalinayso inuu ka dhexjiraa anigu intaas ayaan labada bahalka bixinaaya.

?

Ee hora waxaa jirta Faqa Buraale sida u fasiray ama u macneeyay baan wada maqlaynay waxaa weeye marqaatina waxaan ka ahay inuu ahaan jiray ugaarato weyn ama hargaanti weyn. Hora ugaarta waxaa aad u garanaaya ninkii ugaarato ahaan jiray oo ugaarsan jiray ninkaasina waxaa uu noqonayaa waa inuu askari noqdo ama waa inuu noqdo nin uu iska muudaa ah oo isla wareego shubtayo oo meelaha duurarkaa uu ku jiri jiray ee marka hada waxaan ku sicdaa askartii ka tagnee nin muudaa ah oo iska duurku jiraah oo shubtayo duurarkiisaa ku jiri jiray oo Dhege Weyne ee bal baciid iyo goodir, gunguri giirgiir bal waxaas noo kale gur.

Dhega Weyne

Horta ugaadha intan aad iminka sheegteen waxaa jiray inaan anigu mar duргal ahaa oo anigu aan wax kaleba aan cuni jirin oo dadba la joogin, xabad ugaaro aanan uusan miran ma joogto, ugaar hadaad ma gashay waad cabtaa iyo ma cabtid la isku cabtay waan uus miirtay, waxaase jira inaanu rag xayna 41) ahaynaniyoo intaanu baliidka uus miiran jirnay oo biyo ka heli jirnay, maalintii dambe inaan goodir dilno inaan uusmiirana aan ku marangaarnay aanan jiilaalkiiba mar danbaba u noqon maxaa yeelay calooshii baa na oloshoo hor iyo dabaan noqonay, wuxuu cunaa geed haadaan la yiraahdo oo sida dharkeynta ah wuxuu cunaa dharkeynta balaayo oo dhan buu cunaa goodirta wixii uu cunayay baa calooshiina guboo aan ku siganay oo horiyo dabaannu noqonay, dhirgeedo qaaqanuu cunaa goodirkoo oo xididkeedu qotaayoo cunaa goodirtka waa mid baciidka iyo goodirkana hilibkoodu waa isu eyyahay waana kala adag yahay waa wuxuu sheegayay hora goodirkka tiisa dhediga geeso ma laha naasahana labay leedahay.

Mid dhashay anaagaa dilnay. Candho weyn intay leedaha. Laba naas leedahay sidii lo'da, sida lo'da u candheysiisana wey u candheysiisaa waana laba kala ceyn goodirkoo, mid diirdiirba la yiraahdo xariijimo badan iyo gadgaduudba ku jira, xariijimo ha lahaadee waa yaryaryahay oo ma waaweyna oo waa ka yaryahay tan diirdiirta la leeyahay waa caynad tan kale ka gaagaaban isagu isku ceyn ah 42) midna laba qolaa la yiraah waad aragteenoo waa kan geesaha waaweyn oo dhedig iyo laboodba waa uu ka weyn yahay laba caynadood oo kala yaryar weeye goodirkoo. Keynta duurka ee Bariga ah hadaad ka naxsato isagoo barbarka jooga barbarka kale intuu caac yiraahdo yuu ku dhacaayaa boodo waxa aduunka loo soo saaray oo anigu arkay wax la boodo ah ma arag keyn weyn oo barbarkii jooga kii kale aad ka maqlaysaa issaagoo ku dhalay cacdee aa yiraahdo aad ka naxsatay waana feydid

yahay araga iyo dhegahana dhegahana isku dhowraa, dhegaha weeye wuxuu ku baxsadaa haduu kaa cararo oo aad raadiso raadkiisuu dib u soo raacaa inta berale isagoo raadkii ku soo jeedo meeshuu ka tagaysaa u soo eegaya ugaadh u tagay saaka, hadii kale raadkii meeshii saake ka eriday dib u soo haaya yuu kaa horimanayaa, marka raga yaqaanu maarkaas uu baa barqaadaa waa sidu waana dheereeyaayo caga laguma qabtee wadnuhuu isagooyaa boodadaa badan buu wadnaha isgooyaa oo waa fulay ugaadha kale waa fulaysanyahayo boodadaasuu argagax wadnaha isku goynayaa tan kale markay roobka tahay boodaadaa uu 43) boodayo markay dheer tahay markuu dhuka dhacaa afarta adimoodbaa u aasmaysaa marka deerhjir uu saasuu ku cusantee uu kula baxaa.

Waa tarwarayaayo waa daalayaayo isagoo cabaadaya baad u imaanaysaa waa nin xoog leh oo geel jire ah ee aan ka gaara ragaa aryaya ee aan goodirkaba waxba ka gaabin ama ka boodo yareyn ayaa eryaya.

Horta goodirka waa kaasoo laba qolaa la yiraahdoo kan waaweyn geesaha marmaroorsan leh waxaa jirta inaan isagoo keyn ku jiraan u nimid afar ka badood oo midi dhegta ka dustay yaan mid madaxa ku dhuftay tii ugu danbeysuu ku dhalay kayn duuruu ku dhexjiraa madaxa uun buu ruxay ee keyntii kama uu bixin mana boodin, sedex ka danbeysay yaan madaxa kaga dhuftay ilaa iyo halkaa kaga dhacday dhici waa kaasi waa balaayo baciidkana waa ka hilib badanyahay wax la egna ma jiro kaa la ego qolahee waa weyn waxaa jirta kaa yaryar qaduudane diirdiirboo la yiraah. Kan kalena waa ka foojigan tahay oo waa ka orod badantahay oo inaa ka dheereysaa limashadan luguhuu markey dharabka tahay maleh taasi oo nin xabadku dilo mooye lama qabto 44)diirdiir baa la yiraahdaa hilibkiisuna waa wanaagsan yahay oo hilibka lo'duu u eyyahay oo guduudbaa ku jiroo hilibka lo'duu u eyyahay waana jilicsanyahayo muqmade la goodynayo marka laga gooyo aadbuu u wanaagsan yahay waa kaa. Kan baciidka yimid, baciid nin faras ku dila iyo nin xabad ku dila mooyee lama dili karo waa riiqdheeryahay waana dheereyaa cayaar wax loogu taga ma, aha waana feyid yahay isagu saantiisu waxaa laga dhigtaa suumankey ku wanaagsantahay ama yeelo ha noqoto ama qoofal ha noqoto ama mid wax lagu raro ha noqoto saantiisu inla jeexoo suun laga dhigto.

Suumankaan laga isticmaaloo ama aqalada lagu rarto ama yeeshatan owrta lagu raro yaa loo gaataa, wey ka koreysaa yeelaha kale ee naagta yeelbaciid ah ku rarata owrta waa aaminsantahay hogaanka owrta hogaan baciida wuuna dhib badan yahay marka hore sida loo jilciya sida kale waa ka dhib badantahay, laakiin waa loo qaataa xitaa hilayaahsa ay haanaha ku xishaan waxay jecelyhiin waxay jecelyhiin haday helaan inay baciidka dhigaan waana la kala iihsadaa ninka soo dila ee jeex 45)yaqaano ee soo jeexo reerbaadiyaha markuu u keeno sabeenaan iyo waxaasaa lagasiistaayo oo qaalbaa lagaga iihsadaa oo waa baciidka hilibkiisuna waa neef lo' ayuu la hilib yahay isugu iyo lo'du waxba isna doorshaan ninka qali yaqaano

lo'dana isagana waa qali yaqaan waa neef lo' ah baciidka qaarka dan buu u weyn yahay.

Afarta adimo iyo sararaha weeye jiirkiisu markuu naaxo la de iyo halkaa cunahaas oo baruur uu ku yeesho iyo labadaa qaras meeshey isagu yimaadaan uu baruurku yeesho mooyee labada sararood ee dubaan dulada la yiraahdo ee dhereran iyo labada luqood buu u hilib badan yahay waa lo'uu baciidku waa nin neef lo' ah qashay baciidku saantiisuna saasay wax u tartoo qoofalka owrta lagu seeteysto haan aha suunka lagu xiranayo hogaan ka owrta lagu qabsanayo yeesha wax lagu raranaayo ceynka waxaas ayaa laga dhigtaas ninkas markuu soo dilindiloodaa ee uu jeexu yaqaano hadhow reerbaadiyaha keeno qaaliba lagaga iibsanayaa sheygiiba sabeen baa laga siistaa intaa weeye fardaha haadaad ku erido inuu wado wado eridaba markii danbe 46)geed buu futada gelinayaa geedkaa markuu futada gelyey kuugu daran tahay, boqol nabar hadaad ku tuurtid geeskoo u dhigayaa aduunka wax loo soo saaroo ka gabasha badan ma arag waligaaba dhagax ku tuur saad u dishaa way adagtahay waa dagaalamayaa Aad buu dagaal u yaqaanaa fardaha haduu ninka aan fuulaanka Aad u... futo ku xoog laha ah ee aan faras ka madaxii aan ka adkeen hadii uu la galo isaga iyo kooraha iyo faras kaba way isku dhacaayaan geeska intuu saan yiraahdu dhulka u dhigoo ku dhufanaayaa oo sedexdaba wey isku dhacayaan ninka iyo kooraha iyo faraskaba caaqida dambe midna loo guura noqon maayo markaa waad ka ilaalinaysaa intuu ka qasto nin ka yaqaanno si uu ugu daalo yuu halkaa kaya qaybinayaa intuu ka qabto banka Daahirbaa yaqaanaa diirigoobe iyo dhulkaa yaanu ku eryi jirnay ragbaa isaga tan ceeyeyeo isaga eryi jiray oo loo yaqiin ee nin waliba kuma eryi jirin maxaayeelay ninka aan ka adkeyn madaxa baridana Aad u yaqaan futo ku xoogla ninkaasaa la yiraahdaa, ninka faraskana Aad u yaqaan Barida aan ka dhacay garas jidica aheen madaxiisana qaban kareyn aanan ka adkeyn futo ka 47)xooglala la yiraahdaa, futo ka xooglaha waa ula galayaa kaligii abihii buu fuudla la cabayaa waa dilayaa markaa geedka futada kuuga galiyoo u daran yahay inaad u soo dhuumato oo geedkaa xaga danbe dhowrtihiino kaasoo gashaanoo boqnaha goysaan inaad ood intaad doonataan geesaha waaweyn iyo madaxa ugu ridaan xararo inaad ku dishaa weeye nabar Aad ku soo tuurto siduu geedkiisu udhaafo waa habeenkii xale ahaa oo tagay, qab habartii waaba kugu soo noqday ama halkaasi u duulay Aad arkaysaa, hilibkiisuna waataa halfigiisuna waa taa sidaasaan kaga wareynay, markuu banku daaqayo ugaadha yaryar buu eegtaa deerada iyo cawsha iyo waxaas kuwaasaa ilaaliya oo marka kuwaasu ordaan in la soo galay buu garanayaa wuu cararayaa haduu geed harsanayay shey yahay shantii meel uma wada jeesanaysaa midba meel buu u jeesanayaa mid halkaasuu u jeesanay midba halkaasuu u jeesanayay mid halkaaf aafarta qabladood mid walba midbuu u qaybinayaa eege raabsigaasuu marna raabsanayaa marna deynayaa ur inaadka marta mooyee kol hadad urta ka imaneyso ka 48) marto.

Calaf iskuma lihidin wuu ku urinaayoo geedkiiba ka yeelay marka si walbaa gal caws baan madaxa ugu soo qaadan jirnay intaan ugu soo gurguurano waliba urta xaga ka marto nin yaqaano uun baa dila siyaa sadiisa baciidka waa is dhowr badan yahay caqliga ale galiyaa, waa aqli badanyahay dhulka xooluhu daaqayaana qoorbuu uga baxaa oo meel qoor ah oo xan ahayna daaqi maayo waxaanu u faru u badan yahay marka ay gamashiga tahay eey xooluhuu u baruurbadanyihii goodirka iyo isaga iyo ugaadhuba waxay u baruurbadantahay kaliisha hore marka ay tahay waa dhiig badan yahoo marka gowracdo dhiig uu baa ka imanayo caradu ku qalisayaa baruur ma leh oo ma fuudaysano laakiin marka uu naqalaasto ee sidii xoolaha dooga laasto ee sedex bilood ama laba bilood daaqayay ragaalka tahay damashiga hadaad disho meeshaad ka sartaba baruur baa ka soo boodaysa, markuu keliga uu daaqaa baciidka uu u baruur badan gooni daaq baa layiraahdaa waa caan waa la iska yaqaan markaa gooni daaqa ah hadaad raadsato... kuugu deego aad disho waad ab shiraysatay 49)kaa gooni daaqaa u baruur badan nacfigiisa anigu intaan ka aqaano uu nacfi leeyahay wakaa.

?

Baciidka iyo goodirba si fiican ayaa looga hadlay waxaanu hadalku u furanyahay nin wax ka soo daraya Cali Mudiirow kuu soo gudbinaya hadaad wax ku darayso hadaad baciidka ka hadleyso waa kuusoo gudbinayaa. Waxaa jira ereyada ninkii ereyo cusub hayo ku daro wixii dhege weyne ku duray, waxaan u gudbinayaa Daahir Afqarshe oo isgu askari ahaan jiray duur joogna ahaan jiray waxwalba soo maray.

Daahir Afqarshe

Baciidka waa sida loo sheegay oo intii lamaray kuma noqonaayi, baciidka dhedig iyo labood weeye sar iyo sii cabar baa la yiraahdaa, saryarood sarta dhig wasangoow iga har waxba kaama sitee, ama gabanka laga eryoo ayay soomaalidu ku cidaacaysay iyo habar, kanyarna waxaa la yiraahdaa boodhay, sidii boodhay geeso ma leh. Dhikaa waada buu mariye gabayaashay ku jirtaa saryar iyo cabar iyo boodhay baa la kala yiraahdaa sedexdaasuu u kala baxaa, ceesaankiisaa boodhay inta aanu 50)geeso yeelanin da'disu waxaa lagu garta maroorka geeskiisa inta maroorood uu leeyahay, maroorba gubay soo baxdaa oo la yiraahdaa waa intaa ji saana waa lagu gartaa wuxuu isku orgeeyaa sida cowsha oo kale oo waxba kama duwana waa isku dir waa isku reero, waa isku meelgeeliyo uga sara meer buu yir wiilka weligii meel cidla kale iyo banaandami iyo wax ka dhow yihii in uu dhexgalo ma ogolo isagu waligii waa cidla joog waa ka fogaaadaa ugaadha kale, sidaa loo sheegana markuu fadhiyana waa waxaa gaarka iska haya ee qaarba meel u jeeda oo xirfadaa malaha ugaadha kale ee waa ka fiicanyahay. Waa yahay biyaha ma cabu jilaalkii laakiin xareeda cawsha iyo isagaaba waa arooraan biyaha xareeda ahaa dhacay labaduba waa cabaan biyaha kale wiyrka haday iska waranyihii siga gunguriguu u aroorayaa u cabayey ma cabaan biyaha wiyrka ah labaduba xareeda soo dhacday ayey cabaan shuqu kuma leh wax kale

labaduba waa xadi biyaan labaduba naq u waa u hayaamaan sida ugaadha kale ee iska jooga ee doqonta ah malaha hilaaca iyo roobkuba waa eegtaan maalintii 51)haduu da'ayo waa nafraacaan oo waa iska tagaan nirfaha waa kaga duweyn yihin ugaadha kale labadooduba xagaa waa ka sawasawa sabinka haduu xumaado calku waa laayaa ilmaha laakiin kan ma laaye waa kuwa ilmihiisu markaba iska ordaayo oo ilmo daccif ah ma aha kuwiisu markii dhalaba wuu ordaayaa waa yahay bahalka horta dabeeecada uu ku shaqeeyada ama uu ku nool yahay waa ku waa waxaa doonaya cilmi xoog leh, marka la dilo khatarka uu yahay yaa in laga waxanno ay doonaysaa ninka neef farda ah wata hadii uu is yiraahdo waa ama xirfo aan aqoon isaga iyo neefkii baa ilaa Raxma tillaah haduu kal kulo barbar yimaado oo aanad aqoon macnaha wuu ee gamayaayoo sidaa intuu yirahduu geeska dhulka dhigo yuu xundhuurta kaga dhegiyuu markaa ninka u taraar siinaya labaduba bahalkas ayay ku dhimaneyaan waa cilmi la yaqaano, markaa nin xariif ah oo sita ama xabad qori gaaban ugu jira ama waranyee horta dila marka misigtuu u saarayaa ilaa isagu uu ka horeeyaa misikihisuu hor gaadada saarayaa waxaa kuu muqanaayo docdiisi midigta ahayd meelkale oo waran kari karaa ma jiro qoor jilicba 52)ma lahee intiisa sare waa intii gaashaan ka lagu samaynaaye jiray, ma karto oo ugu taag helimaysid. Halkaa goljilic ahee yar hoose ee midig taada ku toosan faraskiina gaadada misikta ugu hayo halkaas laga dabxaa markaasuu uusku halkas ka faraqmaa sida horta waran loogu dili karaa waa saa hadii aad xabad sidatana intaan farasku u yara kiaadisa baa halkaa misigita u saaraysaayo misigtaad kaya jebinaysaa marta uu dhalana waad iska ilaalinaysaa yuude farasku kaaga turunturoonine jgtan uudhee markaa faraska kawiili yaqaano caynkaas oo kale hadaan lagu leeyn waa qatari saana weeye.

Waayahay hadaad daaliso ileen waa kii yiri saryanka ninkii daaliyaa suunta liishada ee hadaad daliso oo uu carabka laalaadiyo oo iicda guro uu kula doonto geed uu futada geliyo adiguna aad faraska u xirato marka caabi dhadhayna markee weeye markaa wuxuu doonayaa wuu kugu soo boodayaa markaa dhowrna waxaan ahayn ma dili karaan in ragna iska ilaaliyo xaya haroo wax ka tuurtuuto ragna xaya dambe kaha yimaado boqonta la gooyo iwha waa Aadoma ahee marka uu boqonta lagoo yuu 53)habaarsadaa ama u sii xun yahay ee uu dhulka yaalo hadaad istiraahdo labada barbar kaga kaali ama xaga danbe u sii xunyahay halkaa waligiisa hadii uu fadhiyo yaa loogu qaatee loo kugu soo boodi maaye wuu fadhiyaaye waa labada barbar iyo dabada wuxuu wax ku leynaya oo geesihii dhan walba ka rogayaa kaaga dilayaa waxaasu mar haday ku tuubtaan il laguu sari maayo marba waxaa la doonayaa halkaa wayiga ah kaga timaadaa hadad hesho ood oo ood meeshu kuugu dhowdahay ooda qodaxda leh cadaada iyo ween la yiraahdo saasaa loo suraa marka dabadeed sidaa loo suro ayaa geesaha la qaban karaa kolkaa dabadeed mar hadaad hantiido geesaha waad gowraci karaysaa hadii aan kolkaa geesihii hayn sidaa hadaad u

cadaadiso markaasa la gowrici karaa waxaana kuu wanaagsan mar inta uu noolyahay hadad geesaha qabato in labada gees gudu lagu gooyaa la jaraa ilaan markaa waa iska salee ee waa labadii gees ee aarmiga ahaa waxa uu waxa ku dilayo, labada gees, hadaad halkaa dhigato isagoo iska nool hadaad doonto isagoo iska fadhiyaad gaadid u doonan kartaa rag u diran kartaa oo dabadeed halkiisa kuu fadhiyo weeye intaa labadaa gees 54)ku yaalo bahalkaa aarmigii waayo waa diyaar xabad la isku riday waa ka xunyahay, ninkii is yiraahdo hilibaan u doonanayaa, aan khiyaano aqoon diisadeed isagaa ka geeri horeynaaya. bahalku horta sidaa loo qalaa siyaabahaa weeye saantiisa iyo hilibkiisu faa'iido weyn bay tahay waataa laga sheekheyay naagta iminka yeel baciid ah loo sameeyo iyuda iyo gabadheedaba wey gabeysan aaya ee reermiiga ah weligeedba saasay ahaanayaan marka anigu wixii kale ee la sheegay ku noqon maayee intaa yarbaan sifihii ka gaaray baciidka baciidow sonayaalow saceygiyo masoollow iga jiraayaa yeey.

Marka Xaaji Maxamed Liibaan baan dib ugu soo laabanayaa. Hadaad nooga heesi doonta baciidka bal wax inooga dar.

Xaaji Liibaan	Maxamed	Hees ku dari maayo laakiinse diirdiirka hayad hadaan lagu kicin hilibkiisa laga tagaayaa ku jirta hadii la gowraco inta uu rafanaayo hadaan labada naas meesha ka koraysa hilibku jira hadaan la goynin oon labadaa laga goynin ee hilib kaa oow sidii xameetida wax u dhalaalo weeye hilibkaas lama cuno labadaa meelood dadka yaqaana wey 55)ka gooyaan hadii la daymooda meeshaa la dhigana waxaad arkay sag hilinka wixii bi'inayay labadiisaas kol kol qarsoon wax ah oo gollox ah yaa ku jira oo goodirka diirdiirka labada meelood u dhintaa nimanka yaqaan oo ugaar yaqaan hadeyan gooyin ka kal weeye ninkii yaqaano ee hilibku kama ba'o hidii macaanta la yiraahdانا hilibka baciidla inuu adeg yahay ma aha ee macaan hadii la yiraahdo midka diirdiirta yaa sii macaan kana jilcan naagaha oodkaca ka bixiyaa aad ayay u jecel yihiin. Weli way idin furantahay oo waxaynu u baahan nahay heesihii baciidka oo waxaan u baahan nahay heesihii diirdiirta hadaba waxaa kaleeto oo jira in geedkaan la yiraahdo baciidka si fiican looga sheekheyay laba odan oo aad aad u yaqaana inay arintiisa dhigreen dhan walba uga hadleen waxaase jira hilibka magaciisa wuu inoo dhimanyahay wax kaleeto aaya jira oo inoo dhiman waxa weeye sida goodir dhalay ilmaha golada loo seexsho goodir gaalwaa la yiri oo geelu noo goodir la yiraahdo wuu leeyahay goodirna waa kan diirdiirta isaga magac gaaruu leeyahay labadaa magacna in lakala guro ayay u baahantahay intaan Cali diirso marin saciid 56)xagood cudin waxaan aadayaan ninka la yiraahdo Faqa Buraale. Fuquburaalow bal goodirka geelana waatan loo bexshay xataa labadaamaaye way is galeeno kala gur goodir dhalay ilmaha gaban loo seexshay gabayan waa ku badan yahay Soomaaliya goodir shalay goortaan ka hadleynay geela goodir baa la yiraan baa la yiri, marka goodirna waaba kan oo dir oo gaar kiisa ahoo nooc kale aan u ekeynbaba marka bal kala gur, hilibkaasna Xaaji Maxamed Liibaan sheegay noo sheeg.
------------------	---------	---

Faqa Buraale

Waa tahay. Horta magaca kan la yiraahdo goodir la yiraahdo waxaa weeye magac iyo midab labadaa kale weeye ee kumana koobna geela iyo geela iyo goodirka midna. Xitaa dadka waa loo bixiyaa magac raga loo bixiyo weeye mid haween loo bixiyo ma aha. Rag badan oo goodir la yiraahdo ayaa jira oo ama dhinta oo ama haatan dunida jooga oo magac loogu bixiyay midubna waa yahay oo geela marka la tilmaameeyo midabka waxaa la yiraahdaa hal goodir ah, midab ahaan bar markaana loo tilmaamayaa misna wuxuu la yiraahdaa sidii goodir dhalay oo ilmaha lagu unuun gooyay ambe 57)gurada loo sexshay markaana waxaa la tilmaamayaa ololka iyo dabeecada midab la waa meeshiisi waa kow markaas ee waxaynu u kala qaadenayaa magac lala buxo oo loo bixiyo dad iyo duunyo geela ruuxiisa isagoo midabkiisa midab ahaanta loogu bixiyaa goodir ugaadhiina waaba inoogu jiroo waa kaa aan ka sheekaynay goodir ka ragiina wuu inoogu jiraayo oo saciid goodir baa jiraba aabihii baa goodir ahaa marka midab ahaan iyo magac ahaanba labadaba waa u jiraa wax ruuxoodina ugaadha aynu uga sheekeynayna wuu jiraa marka in dadka qoridoonana ugu qaadan doonaan in magacna loogu buxsho waxa midabna uu ka yimaado oo ugu badan yahay waliba markeynu ugaadha ka nimaadno hal goodir ah, hal meega ah, hal qaaf ah, hal madow, hal bacad ah, hal gori cad ah, sidaynu shalay uga tilmaamaynay oo tilmaantaa u galayo midab ahaan ah intaasiyaan ku deeyay intaas inay kugu filantahay yaan u maleynaayaa weli waxaa iisii dhiman hilibka kan hadii aan degdeg looga bixin giirgiirta magaca hilibkaas in la helo ayaa loo baahanyahay Xaaji Maxamed Liibaan baan ku noqonayaa weli.

?

58) Magacaas dadka aad u ugaarta ayaa magac u bixiyaa laakiin hilibkaas waxaa la isku waa fuqsanyahay golanka naaska ka koreeyo ka baxa inaan hadaan laga goynin hilibka ugaarta bahalka diirdiirta goodirka ku magacaaban cuno uu san galin budkaas saasuu ku tilmaanay hilibkaas. Faqa Buraalaa gacantu u taagay: maya si kale farta uma taagin ee waxaanku kor dhin lahaa macno aanan haynin oo la yiraahdo diir diirtu waa habarjini yaa la yiraahdayoo ninka dila maba ruuqrubo marmarka qaarkood markey tahay hilimowga ninka keynta ugala ee ama waran ku dhufta oo ama habarta weliba weeye ma aha ninka labadaas cad ee la yiraahaa loga gooyaa waa maqlay laakiin magacoodu ma aqaano anigu.

Daahir Aqarshaa wuxuu yiri saryan iyo habar waxaa kaloo la yiri booldhay waxa kaleeto oo la yiri Xaaji Maxamed Liibaan uu sheegay cadeeg ereyadaasu waa ereyo ku soo kordhay uu la yimid baciidku saryan kami dili doono siibugiisa kabo sheekada saryanka iyo saryankaas weli waan ku sii noqon doonaa Faqa Buraalow dhow u jeer baan kuu soo noqnoqday bal Cali 59)Mudiiroo halkaan gacanta taag taagayo saryankaan dili doono subagiisa kabo marka kan Fuqa Buraaloo ku noqo sadexda tan ereyo ee soo baxay ama afartaan erey ee soo baxay iyo sheekada heeskooda.

Faqa Buraale

Waxaa weeye horta saryan inta lagu qabyay ciid baa ka fara badan kaas hada aad ku dartay saryan lama oran anigu waxaan u maqlay gubadkaan gubi doono geedaha ka bixi doona baciidka daaqi doona. Saryankaan dili doono suulkaan ka jeexi doono, sabeentaan ka iibin doono sumalkay dhali doonto subagiisa kabo taasu waa sheeko xariiro dhalinyarada soomaalidu wey is xifaaleysaa oo waxa weeye wax xifaalo ka yimaado soomaalidu inoogu waa taynu niraahnaa qolada reer berigu waa malay ku nool on waa joogo qolada tan halka kan degta waxa la yiraahda waa digir ku nooloo waa wax waxaasey ku nool yihiin qala waxaa la yiraahdaa wa ugaarato oo.

Naagtu wuxuu arkay inay xoogaa ka masayrsan tahay oo ay tuhuntay markuu ugaarta aado inuu gabdho kale xoolo la jooga ama reero kale gab dhahoodu la sheekaysto markaasay isku ridriday jirjiro markasay wuu ka 60)dareemay inay gabadhii xoogaa iska juucjuucsan tahay in xoogaa xanun hayo xanun magacyo maser haayo markaas u yimid wuu u sheekeeyay wax walba wuu ku dayay misa ii waxbay un dooni markaasuu wuxuu yiri baa la yiri gubadkaan gubi doono, saryanka qaban doono suunkaan ka jeexi doono, sameyntaan ku iibin doono. Sumalkay dhali doonto.

Subagiisa kabo uu yiri kaban maayey tiri walaahi waad kabanleysaa kabo kaban maayo bey labadoodu isku dileen sheekadu horta. Wuxaan maqlay saas ayay u dhacday qolo waxay u akhriyaan gubadkaan dilo ee gu' bay kuwadaan oo goodirka daqi doonay ka dhigaan oo goodirkay ku keenaan laakiin sheekadu inay sheeko horeysa tahay oo qaab maanso u samay santahay oo aad moodo tix laakiin tix horeysa oo goorla deeyayoo iyo wixii tiriay aan la garan karin oo ugaarato dad ahi tiriyeen ayaa la sheegayaa haweenka dambee cadoodana waa lagu tilmaamaya xifaalo xifaalo yarbaa ku jirtoo.